

NQI กับการพัฒนาที่ยั่งยืน

นฤชัช ชัยแจ้ง*
อังคณา ขจรวงศ์วัฒนา**

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน(Sustainable Development Goals; SDGs) เป็นวาระแห่งการพัฒนาที่ใช้เป็นกรอบในการพัฒนาของโลกในช่วงปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) ถึงปี ค.ศ. 2030 (พ.ศ. 2573) รวมระยะเวลา 15 ปี ประกอบด้วย 17 เป้าหมาย (ภาพที่ 1) 169 เป้าประสงค์ และประเทศไทยได้นำ SDGs ดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนทิศทางพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี โดยเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) เป็นต้นไป ภายใต้หลักการ 5Ps ได้แก่ (1) ประชาชน (People) การขจัดปัญหาความยากจนและความหิวโหย ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม (2) โลก (Planet) การปกป้องดูแลโลก ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพภูมิอากาศเพื่อคนรุ่นหลัง (3) ความมั่งคั่ง (Prosperity) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สอดคล้องกับธรรมชาติ (4) สันติภาพ (Peace) ยึดหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และ (5) ความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ร่วมมือ/ดำเนินการวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับโลก

ในฐานะที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม(อว.)ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบร่วม และหน่วยงานสนับสนุน ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายด้านที่ 9 : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ยั่งยืนและครอบคลุม และสนับสนุนนวัตกรรม ซึ่งมีกระทรวงคมนาคม (คค.) และกระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) อว. จึงให้ความสำคัญในการนำโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality

Infrastructure; NQI) มากำหนดเป็นหนึ่งในนโยบายในการดำเนินงาน ได้แก่ นโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) พ.ศ. 2563 – 2570 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 การวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขัน โปรแกรมที่ 12 โครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพและบริการ (สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ, 2562)

NQI มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ มาตรวิทยา (Metrology) การกำหนดมาตรฐาน (Standardization) การรับรองระบบงาน (Accreditation) การตรวจสอบและรับรอง (Conformity assessment) และการกำกับดูแลตลาด (Market surveillance) NQI ได้รับการยอมรับว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นด้านหนึ่ง

ในการพัฒนาเศรษฐกิจ (สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ, 2561) มีบทบาทสำคัญในการทำให้ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมในประเทศสามารถเข้าสู่ตลาดการค้าระหว่างประเทศ ลดการกีดกันทางการค้าและช่วยส่งเสริมให้ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมสามารถต่อยอดสู่เชิงพาณิชย์ได้ ด้วยการสร้างการยอมรับด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องมีคุณภาพอยู่บน

ภาพที่ 1 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) 17 เป้าหมาย โดยองค์การสหประชาชาติ ที่มา: United Nations Thailand

พื้นฐานของเกณฑ์กำหนดมาตรฐาน หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านคุณสมบัติและความปลอดภัย

ดังนั้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมจึงจำเป็นต้องมีการสร้างเกณฑ์กำหนดหรือมาตรฐานใหม่มารองรับ เพื่อนำไปสู่การวัดหรือทดสอบความสอดคล้องตามมาตรฐานได้ ผลการตรวจสอบผลิตภัณฑ์จะเป็นที่ยอมรับหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งคือห้องปฏิบัติการที่ทำการทดสอบจะต้องได้รับการรับรองระบบงานในระดับสากล เช่น ระบบ ISO/IEC 17025 ซึ่งเป็นมาตรฐานสำหรับความสามารถของห้องปฏิบัติการทดสอบและสอบเทียบจากหน่วยงานรับรองระบบที่ได้รับมอบหมายในระดับชาติ ได้แก่ สำนักมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ (สมป.) กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักบริหารและรับรองห้องปฏิบัติการ (บร.) กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยห้องปฏิบัติการจะต้องผ่านการยืนยันความสามารถจากการเข้าร่วมการทดสอบความชำนาญ (Proficiency Testing; PT) และมีการประกันคุณภาพผลการทดสอบ เช่น การใช้วัสดุอ้างอิง/วัสดุอ้างอิงรับรอง (RM/CRM) การใช้สารมาตรฐาน และ

การสอบเทียบเครื่องมือวัด เป็นต้น ซึ่งเป็นการยืนยันความถูกต้องของผลการทดสอบ และสามารถตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ไปยังการวัดระดับปฐมภูมิในระดับสากล จึงเป็นบทบาทสำคัญของงานด้านมาตรวิทยา ส่วนงานด้านการกำกับดูแลตลาดเป็นการดำเนินการโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทางการค้า รวมทั้งการคุ้มครองผู้บริโภค จะเห็นได้ว่า NQI ในแต่ละด้านมีบทบาทที่ส่งเสริมเกื้อกูลกันในการสร้างความแข็งแกร่งของผลิตภัณฑ์เพื่อให้ได้รับการยอมรับในระดับสากล ด้วยเหตุนี้เราจึงจำเป็นต้องพัฒนา NQI ให้มีความแข็งแกร่งมากพอที่จะดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพาต่างประเทศ สามารถสร้างมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับ เพิ่มมูลค่าตลอดห่วงโซ่ของผลิตภัณฑ์ มีรากฐานของการพัฒนาคุณภาพที่แข็งแกร่ง ครบวงจร สร้างความสามารถในการแข่งขันได้ในตลาดโลก จึงจะนำพาประเทศให้ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

กรมวิทยาศาสตร์บริการในฐานะที่เป็นหน่วยงานให้บริการตรวจสอบรับรองสินค้าและบริการ ตลอดจนดำเนินการวิจัยพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ออกสู่ภาคอุตสาหกรรม เพื่อสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการนำระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพมาใช้ในการยกระดับการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพและมาตรฐานร่วมผลักดันให้เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ ในการขับเคลื่อนผลงานวิจัยและนวัตกรรมให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ทิศทาง การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม [ออนไลน์]. กลุ่มงานพัฒนารัฐกิจสถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ, 2562 [อ้างถึงวันที่ 26 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก: <http://www.nimt.or.th/seminar/files/20190906-050126att2.pdf>

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ [ออนไลน์]. United Nations Thailand, 2015 [อ้างถึงวันที่ 25 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก: <https://www.un.or.th/globalgoals/th/the-goals/>

สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ. สมุดปกขาวโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพของประเทศ [ออนไลน์]. NIMT Ebook, 2561 [อ้างถึงวันที่ 25 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก: <http://www.nimt.or.th/ebook/>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ความสำคัญ และแนวทางการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน [ออนไลน์]. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. [อ้างถึงวันที่ 26 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก: <http://sdgs.nesdb.go.th/news?id=14>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. หน่วยงานรับผิดชอบแต่ละเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน [ออนไลน์]. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ม.ป.ป. [อ้างถึงวันที่ 26 มีนาคม 2563]. เข้าถึงจาก: <http://sdgs.nesdb.go.th/driving>